

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, japok, gazdasági egyetli tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, köznevelési és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapl. k.

Telefonszám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRE

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyilt-tér so a 1 K. A nyilt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.469. szám.

Miért vagyunk szegények?

(Gy.) Gyakran gondolkozóba esem, hogy miért nem halad e megyében sem kis, sem nagyobb birtokos, sem iparos, sem kereskedő. Szegénység és fátsultság jellemzi általában mindeniket. Bizalmatlanok vagyunk jövőnk iránt, mert eltekintve egyes kivételes esetektől becsületes munkával és törekvéssel nem tudjuk azt biztosítani, nem tudunk sikert elérni.

A három tényező, t. i. földmives, iparos és kereskedő annyira szükséges összetartása a lehető leglazább, egymást ellenségének tekinti és azon tévhitben van, hogy „a másiknak megrövidítése, becsapása, az én hasznom“.

Iparunk fejletlen, hátramaradt, igényeinket ki nem elégítő. Kereskedelmünk egyoldalú, kivétel ugyszólva semmi, a behozatali cikkek dominálnak, melyek azonban drágák és rosszszak.

De hogy is várhatunk ez utóbb említett két tényezőnek emelkedését oly káros gazdasági politikával, mely még ezidőszerint is lenyűgöz minket és a melyet oly hirtelen többszörösen erősebb kormány és parlament sem lenne képes máról holnapra megváltoztatni. Hogyan várjuk az ipar és kereskedelem fellendülését, ha az alaptényező a földmives gyenge, erőtlen, ki ha a földdel rendelkezik, de az annyira szükséges munkát és tőkét nélkülözi.

Ha a földmives vagyonos és a gazdaságba szükséges alapfeltételek rendelkezésére állanak elkerülhetlen ott, hogy az ipar és kereskedelem is lendületet ne kapjon.

Legelső feltétel tehát egy ilyen megyében, mint Udvarhelymegye, minden factornak odahatni, hogy a földmívelés felvirágozzék.

Bámulatos mily közömbösek és érzéketlenek vagyunk érdekeink iránt. Megilletődve hallgatom a gazdasági egyetli gyűléseken, hogy minő kis és szegényes körben mozog. Boszankodva látom, hogy a székely kirendeltség minő nagy apparatussal és mily botrányosan csekély tőkével igyekszik a félmillió székelyt és most ujabban idecsatolt ugyanannyi erdélyi ma-

gyar embert az ígért földre bevezetni. Megütközéssel figyelem a kormányok közömbös magatartását az erdélyi gazdasági érdekekkel szemben.

Mi szegények vagyunk s mint minden szegény ember csak a márt és a holnapot látjuk, megelégszünk, ha ezekről gondoskodunk.

A gazdasági egyesület egész munkaerejét kimeríti, ha 200 korona értékű kísérleti vetőmagot kioszt és évente egy bikakiállítás rendez. A székely kirendeltség vezetői, elősmerem, jobb sorsra érdemes buzgósággal igyekeznek a székelyt kioktatni és az önszegélyre szoktatni, de ne feledjük, hogy nagy testnek a felemeléséhez nagy erő kell és ép ezért ugy a székely kirendeltség, mint a kormány elhibázott munkát csinál.

Egy ilyen népnek, mint a székely, melynek szapora, alkalmazkodni tudó, munkaszerető és mindenütt helyt álló természeténél fogva, hivatása Erdélyt magyarrá tenni, az anyagi erősödésére több gondot kell fordítani.

Földünk van, gazdag kaszáloink, legelőink, hatalmas vizeink, de ezek jóformán kihasználatlanul. Négyszögkilométerenként alig jut két ember. Nagy szaporaságunk dacára a legnéptelenebb két megye Udvarhely és Csik. E kevés népet sem képes földünk ellátni, a kivándorlás évről-évre szaporodik, holott helyes gazdasági és ipar-politikával népünk tiszteresét is könnyűszerrel képes volna a jelenleginél jobban tartani.

Svájcban a kormány milliókat áldoz a havasi legelők kihasználásának előmozdítására, ott a marhaállomány az utolsó 10 év alatt 63 százalék gyarapodást ért el, holott nálunk alig 3 százalékot. Ott a havasi vizek majd minden 200 lépésre valami gyárat hajtának, mi nálunk a habok csak egymást hajtják. Svájcban a kormányok milliókat áldoznak a polgárok jólétének előmozdítására és ennek fejében az adóalapokat szaporítva, többszörös milliók folynak be az állam pénztárába.

Amerika ezelőtt 120 évvel jóformán minden ipari cikket az anya államból, Angliából szállított, függetlenül magát, most ő látja el igen sok pro-

duktummal amaz. De ott, eltekintve az ipart szolgáló gyárraktól, vannak oly gyárok, melyek a gazdaságot szolgálják. Igen sok csoport gyárat találhatni, melyekben a kihizott átlalokat dolgozzák fel. Egyik a vágóhid szerepét végzi, mely az elsőrendű húst szolgáltatja mészárosainak, melleite a másik a másodrendű húst feldolgozza konzervnek, virslinek, szalámiának, a harmadik gyár a bőrt dolgozza fel, negyedik a patákát, csontokat, ötödik a beleket, sőt feldolgozzák orvosi célokra a nálunk eldobott paizs-mirigyet, melyből csak egy kiló több ezer korona értékű.

Majd minden vasutállomásnak megvan a maga elevátora (gabonagyűjtő raktár), hol összesel a gazda beteszi gabonáját, lefizetik 80 százalékját, a hátralék 20 százalékot, ha igen jó árban tuladtak rajta.

Mily nagy előny rejlene csak abban is, ha megyénkent egy ily elevatorunk lenne és minő lendületet nyerne a Székelyföld, ha havasi legelőnk haszonállatokkal és azzal kapcsolatos vajés sajt-gyárakkal kellő mértékben be lenne állítva; továbbá a fölösleges állatok levágására és feldolgozására a Székelyföldön csak egy csoport gyár létezne. Most a közvetítési díj a gabona és marhakereskedő zsebébe foly be, az esetben a gazdaságközönség gyarapodna.

Ezidőszerint selejtes és drága húst eszünk, egy ilyen csoport gyár felállítása után jégbe hűtve, fagyfalva a legelsőrendű húst bocsátanak rendelkezésünkre és mint az amerikai példa bizonyítja, olcsóbban.

Számtalan vizierőinket mily jól fellehetne használni a gazdasági és erdőtermékeink feldolgozására. Értem ez utóbbi alatt nem a mostani rablógazdálkodást, hanem finomabb eszközök, gyerekjátékok stb. készítését.

Uj irányba haladva, a munkás megkapná idehaza kenyerét, a gazda házában állandó lakó lenne a jólét, a kereskedő nem lenne kizárólag Bécs liferansa, az ipar be nem látható lendületet nyerne.

Tenni kell! Nem követhetjük az egyszerű paraszt példáját, ki összedugott kézzel várta, míg a folyó vize lefoly.

POLITIKA.

— A helyzet képe. —

A kétségbeesett egzisztenciák forszja: mindenüket, az utolsó aranyukat kockára tenni négy-öt darab kártyalapon. Ha nyernek, akkor nem hiába voltak merészek, ha veszítenek — nem volt mit veszíteniük. Ez a sablonos hasonlat séhol jobban nem alkalmazható, mint akkor, ha a néppárt eddigi szereplését bíráljuk. Nehány politikailag kétségbeesett egzisztencia párttá verődik össze, kínálkozik, — ugyszólván felajánlkozik — mindenkinek a „népért“ hangzatos frázisának égése alatt, volta-képpen pedig a reakció sötét lépével takarózva. Ez a mindenre kész hihetetlen vakmerőség miniszteri tárcát juttatott a néppártnak, az egyik alelnöki méltóságot is megkapták busás koncként. És a dicsőség fejébe szállt az uraknak, mindenhatóknak képzelik már magukat. Legalább erre vall az a kvalifikálatlanul arrogáns modor, amelyvel képviselőházban, sajtóban gyalázza, piszkolja ez a kis töredék a Házban abszolút többséget bíró függetlenségi pártot.

A szombati ülésen kipattant kinos botrány, amelyre rádúplázott az „Alkotmány“ impertinens pökhendisége, kétségtelenül bebizonyította, hogy a néppárt ellen nincs más védekezési mód: ki kell dobni a koalícióból őket. A nemzet harcot kezdett gazdasági felszabadulásáért s ez a néhány ember gögös vakmerőséggel paktumszegéssel, elvtagadással meri vádolni ebből az apropóból a függetlenségi pártot. Bizonyos tehát: a kétféle politika nem férhet meg egymással. A függetlenségi pártra és a koalícióra egy feladat vár most: ajtót mutatni ezeknek az uraknak, akik régi módszerükhöz hiven, most az ország gazdasági függetlenségét merték kockára tenni a — saját hatalmukért. A kockát saját maguk vették el, méltó, hogy a bűnhődés is elkövetkezzék kis játékukért.

A szombati ülés.

A képviselőház szombati ülése váratlanul hatalmas vihart támasztott. A vihar Justh elnöknek két függetlenségi képviselővel való összekoccanásából keletkezett. A dolgot talán annyiban is maradt volna, ha a néppárt nem kap az alkalmon, hogy tüntessen az elnök, sőt az önálló bank ellen is. Egy ifju néppárti honatya, Beniczky Ödön kezdte meg a heccelődést, ami nagy izgalmat keltett a függetlenségi pártnban.

— Éljen Justh!

— Menjenek ki a koalícióból! Az urakra semmi szükség nincs.

Ilyen és ezekhez hasonló kiáltások hangzottak a néppárt felé, mikor Beniczky még hozzátette:

— Tudomásul veszem, hogy az elnök a hatvanhetes alelnökök engedelmével szokott a folyosókon az önálló bank ellen izgatni.

Erre aztán még nagyobb lett a kavargás és a függetlenségi felháborodása a néppárt ellen.

A „Magyarország“ szombat esti vezércikkében hevesen megtámadja a néppártot, ezt írva: „Bámulatos a függetlenségi párt türelme, hogy ezt a rossz osztályos testvért eddig is megtűrte maga mellett“. Erre a közleményre válasz az „Alkotmány“ vasárnapi vezércikke Beniczky tollából, amely kvalifikálhatatlan támadás Justh és a függetlenségi párt ellen, amely „nagyási hóborttal önálló bankot követel“ és a választásoknál „hitványan, beestelenül megszegte az adott szót“.

A cikk nagy felháborodást idézett elő a függetlenségi pártban.

Wekerle a királynál.

A miniszterelnök szombaton Bécsbe érkezett, vasárnap kihallgatáson jelent meg Ő felségénél. A bankkérésben a kihallgatás után sem történt újabb mozzanat.

A homestead.

Írta: Rozsonday István.

Az újabb beállott mezőgazdasági válság, a végrehajtási novella által megszorított hitelviszonyok egy sokat emlegetett és régóta sürgetett intézményt: a homesteadet tolták előtérbe. A homestead amerikai eredetű intézmény. Célja a családi otthon, a házitűzhely védelme. Ezen a néven úgy nálunk, mint Európaszerte a közvélemény sokáig valami ujnak tartotta; lényegében pedig fennállott nálunk is a jobbágyrendszer idejében, amikor a jobbágytelket elzálogosítani, vagy adósság miatt eladni nem lehetett. A homestead mozgalom a legtöbb európai állam agrár politikusait foglalkoztatta már. Azonban még sehol sem vezetett az intézmény megvalósítására.

Magyarország az első európai állam, ahol lépések történtek, hogy a családi otthon védelme törvényhozási uton is biztosítható. Az igazságügyminiszter megbízásából u. i. dr. Dévai Ignác elkészítette a homestead törvénytervezetét, amely a sajtóban és az ennek elbírálására hivatott szakbizottságokban most van éppen az annyira kívánatos szakkritika alatt.

Mondanunk sem kell, hogy a homestead meghonosításához mennyi gazdasági, szociális, de főképp ethikai érdek fűződik. És fűződik különösen a mi szűkebb hazánkban a Székelyföldön. Az itteni nagy gazdasági tudatlanság, a lakosok könnyelműsége hajló természete, spekulációiban a hibás számítás eredményezik a gyakran ismétlődő kényszerárveréseket és irányítják sok jobb sorsra érdemes székely család jövőjébe boldogulását az Oceánon túli világba. Mert a mi népünk hivalkodik, cifrázkodik, tékozol s a könnyelműen elpredált földi javak után nem a kitarító mun-

kával való újra felemelkedés, hanem Amerika a mentősvára.

Az adósságok tengerében úszó családfő — járattan lévén a modernebb gazdálkodási irányzatokban is, családtagjait nem tudja itthon foglalkoztatni s ezen ok a mindkét nembeli serdülő ifjúságot már kora gyermekségében a nagy városok forgatagába utalja. A cselédsorban élő, a nagyvárosi legszűkebb néposztály környezetének példája alatt fejlődő székely ifjúság, amikor aztán hazakerül, elképzelhető micsoda értékes ethikai erőt képvisel a falu társadalmában.

Mindezen okok felette kívánatosnak tekinthető az otthoni törvény mielőbbi megalkotását. Nem ártatjuk egy percig sem magunkat azzal, hogy ez intézmény egy csapásra meg fogja szüntetni a létező bajokat, de a javaslatban elhelyezett szociális tendenciák, ha érvényesülni fognak, mindenesetre korlátozni fogják a könnyelmű adósságsinálást, megmértik a családi tűzhelyet, amely biztos révpárt minden idők küzködő embe-
rének.

A homestead miképpen szolgálja ezen célt?

Ha az amerikai mintát vesszük alapul, nagyjában olyképen, hogy a kisbirtokot csak bizonyos, a törvényben megengedett, legtöbbször a homestead jellegével bíró ház, vagy föld javítására, termőképességének fokozására fordítandó kölcsönrel lehet megterhelni, amely a fekvőség értékének 4 százalékánál nem nagyobb. Ilyen megterheléshez is azonban a két házaspár kölcsönös beleegyezése szükséges. A homesteadnak nyilvánított fekvőséget eladni nem lehet, de nem azért, hogy a törvény a javakat oltalmazza, hanem magasabb érdekekből, a családi tűzhelyért. A tulajdonos személyi adósságaiért a homesteadre végrehajtást vezetni nem lehet; a végrehajtás tilalma azonban nem korlátlan, amennyiben a fenti célra felvett kölcsönért vagy közterhekért végre lehet hajtani a homesteaden is.

Kevés különbséggel ezen elvek vonulnak végig a Dévai-féle tervezeten is.

Előre látható, hogy az amerikai minta után készült javaslat nem minden tekintetben elégit ki a magyarhoni kívánalmakat. A mi különleges állapotainkhoz való módosításokat azonban bizonyára bölcs körültekintéssel fogják a javaslaton megejteni az arra hivatottak.

Ez alkalommal idevonatkozóan egyéb feladatunk nem lehet, mint számolva a mi partikuláris érdekeinkkel, felemlíteni néhány olyan okot, melyek amíg egyfelől a homestead szükségessége mellett bizonyítanak, másfelől a törvény megalkotásánál figyelembe veendőek is lennének.

Ilyen volna első sorban az *uszora*.

Hiában üldözi a törvény az uszorát, falun élő ember jól tudja, hogy a vámpír rendszer virágkorát éli ma is a székelyföldi falvakban. Csodálatos, megérthetetlen sajátossága ez a mi népünknek!

Hiában kínálják, a kivétel nélkül altruista alapokon álló falusi pénzügyvetkezeteink az olcsó pénzt, hiában szabnak előnyös törlesztési feltételeket nagyobb pénzügyvetkezeteink is, csak a legvégső esetben fordulnak ide kölcsönért, de szívesen köt-

nek kölcsönügyleteket oly magánfelekkel, akik külső formában a törvényes követelményeknek megfelelően járnak ugyan el, de valóságban 12—20 százalékos kamatokat fizetnek. Ráadásul még a törlesztés rendszert sem akceptálják.

Hol van itt a gazdasági ész, a helyes életszámítás?

A homestead törvénye ki fog erre terjeszkedni. Alapgondolata is az, hogy a terhes adósságoktól megóvja a családfőt. Ezt a célt szolgálja az, hogy a férj a nő beleegyezése nélkül birtokát meg nem terhelheti s ez a megterhelés is a kataszteri tiszta jövedelem után megejtett becsülés alapján a fekvőség értékének 4 százalékáig terjedhet. Személyi követelésekért végrehajtással élni nem lehet. Ám tessék aztán valakinek a pénzét rizikóra kölcsön adni. Ezt a rizikót azonban az uszorások lélektana kizárja.

Az idevonatkozó cél azonban ezzel is úgy lesz elérve, ha a homestead kimondása nem fakultatív, hanem kötelező lesz. Népünk konzervativizmusra hajló természete ezt egyenesen megköveteli. A törvénytől nem sok eredményt várhatunk, ha a családi otthonok szervezése az alapító tetszésére lesz bízva. Ez esetben sokan olyankor kérnek — ha egyáltalán kérnek — a homestead kimondását, mikor az adósságoktól nem tudna másképen szabadulni, ilyen esetben a kívánt célt a törvény nem szolgálhatja.

Es végül homestead jelleggel csak kommasszált fekvőséget lehessen felruházni.

A székelyföldi gazdálkodás nagyobb részt parcellázott területen folyik. Mondani sem kell, hogy ezen idejétmulta, ősi rendszernek sok hátránya mellett jövedelmezősége is sokkal kevesebb. A parcellázott birtok homesteadre nem alkalmas. Ez esetben kényszertagosításnak van helye, természetesen ingyenes alapon. Így kialakulna egy egészségesebb, okosabb gazdálkodási irány, mely erős bázisa lenne a családi otthonnak.

Ennek az otthonnak védelme pedig nemzeti szükség, amelynek nagy erkölcsi jelentősége is kétségbevonhatatlan.

SZINES KÉPEK,

Az udvarhelyi toronyóra. — A megtréfált Mentovich.

Az óra bizonyára egyik legszükségesebb kísérője az embernek, természetesen, csak abban az esetben, ha — van. Mert bizony akadnak olyanok is, akik csak a toronyóra kongásából ismerik az időt. Udvarhelyen a reformátusok öreg toronyórája kötelezi le ezen a réven az órátlan emberiséget, amely viszonzásul azt sem tudja, hogy az ő hü barátjának — élettörténete is van. Ezt a históriát mondjuk mi most el — az óra helyett:

A szabadságharc kitörése előtt történt még, hogy a kollégium előjárósága többszöri sürgetésre végre megigért az egyháznak: órát csináltat a toronyra. Sőt azt is hoztatta az átiratban, hogy ha 1849 júniusig meg nem lesz, azontul minden óráért, melyben nem üt a toronyóra, egy krajcárt fizet az egyháznak.

Aztán jöttek a háborus idők, kollégiumi előjárók, egyházi férfiak egyaránt kardot kötöttek s bizony feledésbe ment a toronyóra ügye is.

A hetvenes években aztán a levéltár egyik buzgó kutatója porlepte írásra bukkant. A kollégium nevezetes átirata volt. Nosza ment a levél az előjáróság címére: óra kell, még pedig hamarosan és kellenek a krajcárok is, amelyekből immár forintok lettek még pedig nagy számmal.

Persze nagy érdeklődéssel várták a választ, amely nem is késett soká. Ilyen formán szólott:

— Az óra meglesz. Egyebekben azonban elnézést kérünk — noha elismerjük a jogot. De hogy ne szenvedjen az igazság: az új toronyórán verressenek ki az elmulasztott órák.

És a bölcs megoldásban aztán megnyugodott az egyház.

A minapában elmondottunk egy történetet, amelyben a nagyhirű professzor: Mentovich Ferenc játszotta a főszerepet. Egy olvasónk küldi most be az alábbi vidám apróságot:

Mentovich egy szép napon vendégül látta a fiait. Mind előkelő, jól dotált állásba került ekkor már valamennyi, köztük a székelyudvarhelyi törvénytudós néhai elnöke, Mentovich Gyula dr.

A fiuk hozzálaták az ebédhez, az öreg ugyancsak kínálta őket. Az egyik talban finom sültet hozott be a szolgáló, a fiuk aszpikot szerettek volna látni mellette, az apa azonban egynehány — pikk ászszal helyettesítette a garnirungot.

— Oh az a szakácsnő, sóhajtott föl, ismét eltévesztette a szőrendet, az ászst kellett volna előltennie s ő helyébe a pik-eket rakta.

Hamar megvizsgálatódtak azonban, bort raktak az asztalra.

— Ah, egri bikavér — csettintett a nyelvvel a nagyobbik fiu, Elek.

Töltött, a másik percben azonban elkomorodott az arca. Az üvegben bor helyett — festett víz volt.

Ilyen kedélyeskedések mellett ért véget az ebéd s a fiatal Mentovichoknak bizony korgott a gyomruk utána.

Kész volt a bosszúterv másnap. Gyula beállított az öreghez s beszéd közben elárulta, hogy Somlyainál kitűnő pacsirta pecsenyét lehet kapni. Oda jár az egész város.

Mentovich — a nagy gourmand — csettintett a nyelvvel.

— Ez való nekem — mondotta s másnap már ott volt Somlyainál.

— Van-e pacsirta még Somlyai mester?

— Hogyne volna professzor ur.

— Nohát hozzon vagy 20—25 darabot nekem.

Az öreg korcsmáros nagyot nézett, aztán lesietett a — pincébe.

Öt perc múlva ott állott az asztalon husz hosszunyaku üvegben a jóféle karccs. Korcsmai humorral ezt nevezték pacsirtának s ebből kapott Mentovich is.

— A professzor szó nélkül vette a kalapját s elrohant. Hanem a fiait sem tréfálta meg többé az — ászpikkal s vignettázott üvegbe töltött — festett vízzel.

HIREK.

— **Az utolsó szabad lyceumi előadás.** Az elmúlt vasárnap a szabad lyceumon Dr Hegymegi Kiss Pál főispáni titkár tartott mindvégig nagy figyelemmel hallgatott értékes előadást „A bűnről és a bünesselkemenyről”. Az élénk eljenzéssel fogadott előadás után Kerestély Gyula szavalta el hatással Petőfi „A magyar ifjakhoz” c. költeményét. Előadónak a bizottság nevében Csillag József mondott köszönetet, kifejezve a szavalónak is dicséretét. Az 1908-9. évi téli ciklus 12-ik és utolsó előadása volt ez, melyel befejezést nyert az annyi tanulságot nyújtó előadások sorozata, amellyel immár kilencedik ciklusa záródott le a szabad lyceumnak.

— **Kosárfonó tanfolyam Székelyderzsen.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség Székelyderzsen 4 hetes tanfolyamot létesített a kosárfonásnak mint háziiparnak elsajátítására. Állandóan 25—30 székely ifjút oktat és gyakorol be a kosárfonás hasznos mesterségére a tanfolyamnak Beregmegyéből hozott művezetője. A tanfolyam első hetében már teljesen szabályos kosarakat fontak. Kiváló érdeme van a tanfolyam létesítésében Kiss János állami tanítónak, ki évekkor ezelőtt a község határában fűzfa-telepet állított be a kirendeltség anyagi támogatásával s állandóan felszinen tartotta a kosárfonásnak háziipari hasznosságát a nép előtt. Az érdem másik fele Dörner Bélát, a kirendeltség agilis vezetőjét illeti, ki államköltségen a tanfolyam vezetésére művezetőt szerzett s mintegy 150 koronára fűzesszót rendeltetett. Oly nagy ugyanis a tanfolyamon résztvevők száma, hogy a két holdas fűzfa-telep egy évi termése nem szolgáltat elég anyagot a feldolgozásra. Kívánatos volna több községben ily tanfolyamot létesíteni, hogy az elhanyagolt székely háziipar ismét fellendülhessen.

— **Cigánygyermek iskoláztatása.** A cigánykérdés megoldásának módzatai közé felvették azt is, hogy a cigánygyermeket tanköteles korukban rendes iskoláztatásra, oktatásra fogják. Ezzel a kérdéssel a közoktatásügyi kormány kezdeményezésére a vármegyei törvényhatóságok is megpróbálkoztak már, de még csak elméletileg, papíron sem tudták a megoldás mikéntjét megállapítani, annál kevésbé gyakorlatilag. E hasznos és eredménytelen kísérlet folytatásaként közli most a kultuszminiszterium a vármegye alispáni hivatalával, hogy a cigány tanköteles gyermekek iskoláztatását illetőleg úgy intézkedett, hogy ez a kérdés is a cigányügy általános rendezésének körébe vonassék és így ezt is a helyi kormány rendezze.

— **Rázasság.** Dr Szakács József ditrói ügyvéd, aki székelyudvarhelyi születésű s igen sokan ismerik itt is, a minap esküdtött hűséget Kiss Sándor gyergyószentmiklósi építész leányának, Ilonának. — Kiss Gábor nagyküüllővármegyei levéltáros a napokban tartotta esküvőjét Pallós Dóciival Székelykeresztúron.

— **A mulató Udvarhely.** *Jelmezestély.* A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület február 21-én, vasárnap a „Budapest” színháztermében jelmezestélyt rendez. Előadnak egy „Bivaly Muki” című

bohózatot, majd Scheffranek Jozefin és Dénes Endre páros jelenete következik. Előadás után tánc. *Cabaret est.* A székelyudvarhelyi jótékony egyesület február 23-án hushagyó kedden a „Budapest”-ben táncsal egybekötött cabaret-estélyt rendez. Conférencier Burger Arthur.

— **Vallásos estély Bikafalván.** Református egyházi ünnepély volt e hó 13-án este a bikafalvi iskolában. Elsőnek a gyülekezet énekelte el a „Te benned bízunk” című egyházi dalt, majd Györfly Lajos tartott sikerült felolvasást a becsületes, munkás iparosról. Ezután az ifjusági vegyeskar népdalokkal szórakoztatta a gyülekezetet. Szász István és Székely Jenő alkalmi költemény elszavalásával, végül az ifjusági vegyeskar „Istenemhez száll az ének” c. egyházi dal előadásával ért véget a sikerült ünnep, amely Bakcsy János bikafalvi ref. tanító agilitását dicséri.

— **Mulatság Csekefalván.** A Csekefalvi Gazdakör ujságalapja javára februárius 27-én, szombaton a községi iskola termeiben műsoros estélyt és zártkörű táncmulatságot rendez. A műsor a következő: Szaval Olasz Péter ügyvédjelölt, hegedűszólót ad elő: Pelzer Vilmos joghallgató, monologot ad elő: Mántó Anna, énekkettős: Horváth Irénke és Panna, hegedűn kísérik Pelzer Vilmos és Horváth Lajos, melodráma: Farkas Róza és Farkas Gábor.

— **Könyvügynökök manipulációi.** A fővárosi napilapok, az utolsó hetekben sokat irtak a könyvügynökök általánossá vált visszaéléseiről. Ismeretes dolog, hogy egyes kiadócégek ügynökei cégük kiadványaival bejárják az országot, s mindenütt írónak, szerkesztőknek adják ki magukat, nem tulságos épülésére a magyar ujságitásnak, vagy pedig hazug jótékony célok ürügye alatt igyekeznek pottékáikon továbbadni. Ezek a vigéc-fogások ártanak a sajtó igazi munkásainak, ártanak a tisztességes eszközökkel dolgozó könyvpiacnak, mely az ilyen tisztességtelen konkurencia anyagi súlyát érzi és végül magának a vevőközönségnek, a melyet félrevezetnek és becsapnak és igen alkalmasak arra is, hogy a magyar közönség amugy is lanyha könyvvásárló kedvét minimumra csökkentsék. A könyvügynökök manipulációi ellen való óvásnak ujabban az adott aktualitást, hogy egy fővárosi kiadó cég emberei Eötvös Károly munkáival járnak be a vidéket. És ezt éppen annak az Eötvös Károlynak a munkáival teszik, akinek művei bizonyára nem szorulnak a terjesztésnek ilyen módjára. Sőt: nyomtatott aláírási ivateket is mutatnak be ezek az ügynökök, különféle mutációkkal. Mindezt pedig egyrészt azért irtuk meg, mert ilyen módon mégis csak jut néhány garas talán azoknak a humanitárius céloknak is, amelyek jegyében kizsárolták a megrendeléseket, de megírtuk másrészt azért is, mert ezek a könyvügynökök főként a vidéket választották érdemes működésük színterül és leginkább a vidéki városokat árasztják el.

— **Szabászati tanfolyam csizmadiaknak.** Tegnap délután 3 óraker nyitották meg a vármegyház kistermében a székelyudvarhelyi csizmadia iparosok élénk részvételével a Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter által engedélyezett hathetes

szabászati tanfolyamot. Kolozsvárról Hegedüs Ferenc, a kiváló szak-képzettségéről ismert szabász érkezett városunkba, az ő vezetése alatt fogják elsajátítani iparosaink a szabászatot. A tanfolyam hallgatására negyven csizmadia iparos jelentkezett, a siker érdekében azonban huszan visszaléptek. Remélhető azonban, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a jövő évben is engedélyezni fogja a tanfolyamot s akkor azok is oktatást nyerhetnek, akik ebben most nem részesülhetnek. A főispán gyengélkedése miatt Hargita Nándor szobrász, szakiskolai igazgató nyitotta meg a tanfolyamot, szép szavakban fejtve ki a tanfolyam gyakorlati hasznát. Ezután Hegedüs Ferenc intézett a hallgatókhoz lelkes, buzdító beszédet. Az oktatás ma, csütörtökön megkezdődik már s délután egytől öt óráig fognak rendszeresen tartani a vármegyház sorozótermében. Az előadásokon érdeklődőket is szívesen látnak.

— **Dal a sikos járdáról.** A szeszélyes jelzöt rendszerint április mellé ragasztják a tavaszi zöngemények illusztris s általunk végtelenül nagybecsült szerzői, ámbár most ünnepelesen tiltakoznunk kell, hogy a „szeszélyes” melléknév februáriustól elvonassék. Változékonyabb időjárást a legmerészebb fantázia sem képzelhet el. Ifju gavallérok most kedvükre tündökölhetnek a garderabjukkal: ha ma bunda simul a testükre, holnap már bizonyára az átnemelti öltöny kerül elő a naftalinos szekrényből és bizonyos, hogy legközelebb már a merész vágású tavaszi felöltőre lesz szükség. Amig azonban a napsugarak szeszélyes kedvteliséssel csalogatják a korcsolya sport és a tavaszi verőfény kedvelőit, addig egy változatlanul egyforma marad a székely fővárosban. Természetes, hogy a járdáról van szó, legyen az a Kossuth Lajos utcán, vagy a macskaköves Árpád-utcán. A járda egyformán sikos és nyaktörős mindenütt és egyaránt alkalmas mindenre, csak — hivatalos nyelven szólva — „a gyalogforgalom lebonyolítására” nem. És annál bosszantóbb ez a baj, mert egy kis jóakarattal nyomban segíthetni rajta. Nehány marék hamu minden háznál akad s azért van rendőrségünk, hogy rászorítsa a háziurakat a nyaktörés problémájának gyors megoldására. Mert a rendőrség mulasztása miatt nekünk igazán nincs kedvünk minden percben hanyottvágódástól tartani.

— **Fő a pálinka.** Róth Bernát fiatalfi szeszgyárában foglalatokodott a napokban a gyár egyik munkása Incze Sándor. Munkaközben a gépről lecsuszott a gummi, a munkás azonban — noha észrevette ezt — tovább dolgozott s a gép bal kezefejét összezsuzta és a gyűrűsujj egy izét is leszakította. A munkát természetesen félbe kellett hagynia, alig kötözték azonban be a kezét, nyomban pálinkát kért. Husz napig nem látott ismét munkához, a pálinkától azonban úgy látszik sehogy sem tud megválni.

— **Koszoru estély.** Simkovits József táncitanító febr. 20-án növendékeinek a Budapest tánctermében koszoru estélyt rendez. Kezdeté este 7 óraker.

— **Elszámolás.** A székelykeresztúri fiatalság 1909. évi február hó 2-án Székelyudvarhelyen rendezett mulatságának hivatalos elszámolóját megejtve, közöljük az alábbiakat. A mulatság összes jövedelme 821 korona 74 fillér. Ebből kiadás volt 489 korona 40 fillér. A tiszta jövedelem 332 korona 34 fillér, mely

összeg a székelykeresztúri áll. s. közs. polg. leányiskola tanfelszerelése javára fordítatik. Felülfizettek a következők: Ugron Ákos 20 K, Sebessy János 18 K, Betegh Pál 10 K, Solymossy Endre 12 K, Kisgyörgy Sándor 10 K, Dr Valentsik Ferenc, Raffay Domokos, Gálffy István 20—20 K, Persián János, Demeter Lőrinc, Gálffy Kálmán, Mátéfy Domokos 10—10 K, Rösler és Gábor 9 K 80 fillért, Szász Ferenc 8 K, Szabó György, Barcsay Kálmán 2—2 K, Elekes György 1 K 80 fillér. Gróf Mikes János, Bárány Orbán Ottó 3—3 K, Száva Mihály, Fernengel Gyula, Kassay Géza 1—1 koronát Halás köszönet a jószívű felülfizetőknak. Midőn ezen hivatalos elszámolást a nagyközönség becses tudomására hozzuk, egyben hálás köszönetet mondunk a védnököknek, kiknek lelkes jóindulata tette lehetővé, hogy ezen jótékony célú mulatság sikerülhetett. Végül köszönetet mondunk egy Székelyudvarhely lelkes közönségének, mint a vidék azon nemeslelkű tagjainak, kik a jótékony cél érdekében a mulatságon megjelentek s annak sikeréért áldozatokat hoztak. A rendező bizottság.

Gyengeségeket

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani a SCOTT-fele Emulsio által.

Kényes iny és gyomor

Az Emulsio Vársarlásánál a SCOTT féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

a mely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a

Scott-féle Emulsiót

eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorosa táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszertárban.

Pályázat.

Oklánd és vidéke fogyasztási szövetkezet üzletvezetői állásra pályázatot hirdet. Fizetés évi 720 korona havi utólagos részletekben fizetve 2 százalék forgalmi jutalék váltó és bélyeg forgalmi értéknek leszámolásával az évi mérleg megállapításakor egy kis szoba s konyhából álló lakás és 80 korona lakáspótlék címen, a melyért köteles az üzletet pontosan vezetni, rendben tartani s a szerződésben megállapítandó köteleességeket pontosan teljesíteni. Évi forgalom 30—40 ezer korona között. Biztosítékul 1500 korona készpénzben teendő, ami ha a forgalom 40 ezer koronát meghaladja 2000 koronára lesz kiegészítendő. Az állás április 1-én foglalandó el, pályázati kérvények március 10-ig beadandók.

Oklánd, 1909. február hó 15-én.

Az igazgatóság.

8721—908. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykeresztúri kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Schässburger Gewerbe Spar und Vorsuch Verein végrehajtatonak Fekete Antal hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 418 korona 97 fillér tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, a székelykeresztúri kir. járásbíró területén levő s a nagykedei 89. sz. tjkvben felvett A + 1. 3—28. rendszám alatt foglalt 1898. 1899. 1900. 121/2. 217. 242. 303/1. 365. 512. 550. 616. 671. 737. 850. 923. 924. 973. 974. 975. 1067. 1219. 1244. 1247. 1250. 1365. 1464. 1532

1575. 1665—3 1671—1. 1731—4. 1747—4. 1828—1. 1857—4. helyrajzi számú ingatlanokra nézve az árverést 827 K ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi március 31-én délelőtt 9 órakor Nagykede községházánál megtartandó nyilvános, árverésen a megállapított kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -án alól eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénzek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegélyeztetni.

Szekelykeresztur, 1908. dec. 19.
Kis. járásbíró.

10—1909.

Tölgy és bükkfaeladási hirdmény

A felsőrákosi volt urbéres közbirtokosság Felsőrákos község határán — Agostonfalva vasuti állomás közelében — fekvő erdejében 69711-1908. F. M. rendelet és 2471—1908. sz. köz. erd. bizottsági végzéssel engedélyezett s kijelölt rendkívüli fahasználatot, a mely előzetes becslés szerint mintegy 1140 m³ tölgyrönköt, 956 m³ bükkpülei és eszközfát, 20543 m³ bükküzifát és 1829 m³ tölgyüzifát teszen ki, f. évi március hó 22-én délelőtt 10 órakor Felsőrákoson a községházánál szabályszerű írásbeli zárt ajánlatokkal öszekötött nyilvános szóbeli árverésen kikiáltási áron felül a legtöbbet ígérőnek — tövön az erdőben — eladja.

Kikiáltási ár: 87938 korona.
Bánatpénz 10 százalék.

Utőajánlatok nem fogadtatnak el.

Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírott nál megtekinthetők.

Felsőrákos, 1909. február 8. an.

Szekely Mózes urb. birt. elnök.

Hirdmény.

Malomfalva és vidéke faanyag beszerzési szövetkezet igazgatósága felhívja mindazon hitelezőit akik fizetési kötelezettségüknek eleget nem tettek, hogy ezen hirdmény megjelenésétől számított hat hó alatt tartozásainak tegyenek eleget.

Az igazgatóság.

Pollitzer sérvambulatoriuma

nyilvános orvosi rendelő-intézet sérvbajok, ferdénnyűtések és amputáltak részére.
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz., főemelet.

Az intézet szakorvosa bárkinél teljesen díjtalanul rendelkezésre áll. — Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelez.

Orvosi ellenőrzés! Mérsékelt árak!

Egyéni speciális kezelés!

Szabadalmazott sérvkötők már 5 koronától feljebb.

Vidéki megrendelések az intézet szakorvosa által lelkümmertesen felülvizsgálatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöztetnek.

Higiénikus cikkek a legfinomabb minőségekben orvosiilag ajánlva és sterilizálva. — Feltétlenül megbízhatók. Tucatanként 2—16 koronáig.

Ugyanott most jelent meg: „Az ember egészsége” című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak el lenészeivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinél díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Arlejtési hirdmény.

Szekelyderzs község (Udvarhelym.) tizenkilencezer koronás költségvetéssel az építendő körjegyzői lak és községházára 1909. febr. 21-iki határidővel

árlejtést hirdet.

Az árlejtés megtartására 1909. február 21-én délután 4 óráját tüzzük ki a körjegyzői irodába.

Arlejtési feltételek, tervrajz és költségvetés, valamint egyéb tudnivalók a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Bánatpénzül 10 százalék teendő a készpénzben.

Kelt Székelyderzs, 1909. január 25.

Ifj. Toró Dániel
közs. bíró.

Koncz János
körjegyző.

Szép jelmezek ruhákat

estékre olcsón lehet kölcsön venni

Karda Dénes

fűszerkereskedésben Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 61. sz.

Eladó beltelek. Székelyudvarhelyt, Bathory-ut 2. sz. alatt levő épületes beltelek eladó. Értekezni Palhegyi Mózes agyagfalvi lakosai lehet.

Aki nálunk hirdet,

annak sikere van. A hirdetés szövegében szívesen segítünk; kívánatra klistó is beszerzünk

Kitünő főzött

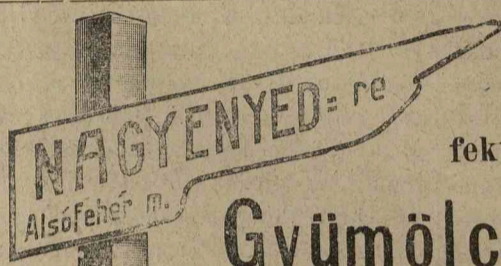
ECET

nagyban és kicsinyben, a lándóan előnyös árak mellett kapható

Csisa Balázs

ecetgyárában Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.

!!! Jó minőségű honi gyártmány !!!

forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet I. fajtisza anyagra.

Gyümölcsfák, disz- és kerítés- és növények

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTIVANYOK európai, amerikai sima és gyökeres vesszők. Árjegyzéket ingyen küld.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltivanytelepek.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kartyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-fele helybéli felvétel, levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok. u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, sulyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző papírok, könyvkötő papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárca. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Dancgóló-sipok és csónák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kezi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A szekelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elem népskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szifetek minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, iró-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1909.